

ד. (1) מה נאמר במתניתין על דם שהתערב בייץ? ומה כוונת המשנה, ומניין? והאם דין זה הוא מוסכם לכולי עלמא, ומניין? (2) דלי טמא שיש בתוכו מעט חלב או יין לבן, כיצד טהרתו? והאם כשיש בו הרבה חלב או יין הדין שונה, ומדוע? (3) דלי טמא מלא ברוקין, כיצד טהרתו, והאם כשיש רק מעט רוק הדין שונה, ומדוע? (4) דלי טמא שיש בו מי רגלים, כיצד טהרתו, ומדוע?

ה. (1) דלי טמא שיש בו מי חטאת, כיצד טהרתו, ומדוע? והאם מאן דאית ליה "רואים", אף הכא יסבור ד"רואים", ומדוע? והאם יש נפקא מינה באיזה טומאה הוא נטמא, ומדוע? (2) על מה קאי דברי הגמ' "הא דידיה הא דרביה", ומהיכן הוכיחו הכי? והאם קיימא לן כהאי שינויא, ומנלן? (3) מה הם הכללים שאמר רבא בדיני ביטול, והאם הם מדאורייתא או מדרבנן? והאם ר' יוחנן דאמר בעבודה זרה "טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו" פליג ארבא, ומדוע? והאם רבא יכול לסבור כתנא דמתניתין גבי רואים?

ו. (1) מה דין עביט מי רגלים של זב? וכיצד טהרתו? ומה הוכיחו התוס' מהך מילתא? (2) פשתן שטוואתו נדה, האם מטמא הוא בהיסט (פרט), ומדוע? והאם יועיל לו כיבוס במים, ומדוע? (3) דם שהתערב בדם פסולים או בדם התמצית או בדם בעלי מומין, מה דינו (פרט: לכתחילה ובריעבר), ומדוע? והאם תליא בפלוגתא דר' אליעזר ורבנן אי אמרינן רואים אותן כאילו הם מים, ומדוע? והאם תליא בפלוגתא גבי מין במינו אי בטל אי לאו, ומדוע?

ז. (1) דמי חטאת ודמי עולה שהתערבו, מה יעשו בהם, ומדוע? והאם כשעבר על הדין דינו שונה, ומדוע? וכיצד הדין היכא דנתערבו דמי בכור עם דמי עולה, ומדוע? (2) צלוחית של מי חטאת שנתערב בה מים, האם מותר להזות הימנה (פרט), ומדוע? והאם יש להוכיח מהאי מילתא אי בעינן שיעור הזאה בכלי שמוזה ממנו?

ח. (1) מה הם הדינים המבוארים בברייתא על הניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה? ומה סברה הגמ' להוכיח מהאי ברייתא? וכיצד ביאר רב אשי להאי ברייתא? ומדוע ביאר דווקא באופן זה? (2) באר את קושית הגמ' על סברת רב אשי מדינא דמתניתין גבי דם בכור שנתערב בדם בכור! ומה השיב רב אשי על קושיה זו? והאם נותנם במתנה אחת או בשני מתנות? (3) באר את קושית הגמ' על סברת רב אשי מדינא דמתניתין גבי דם בכור שהתערב בדם עולה!

ט. (1) למסקנת סוגיין, האם יש להוכיח ממתניתין או מברייתא מה דעת ר' אליעזר גבי בילה, ומדוע? (2) האם דינא דמתניתין גבי דמי חטאת ודמי עולה שהתערבו נאמר בכל גווני שנתערבו, ומדוע? (3) מה ילפינן מדכתיב גבי בכור "קדש הם"? והאם סותר לדינא דמתניתין גבי תערובת דמי חטאת ודמי עולה, ומדוע? ואמאי לא יליף לדינו מדכתיב "ולקח מדם הפר ומדם השעיר"?

י. (1) מה ילפינן מדכתיב "והקריבו בני אהרון הכהנים את הדם וזרקו את הדם", וכיצד ילפינן מהאי ילפותא? והאם ילפותא זאת היא לכולי עלמא, ומדוע? (2) "נתן למעלה ולא נמלך אלו מודים שיחזור ויתן למטה ואלו עולין לו", באיזה תערובת איירי? ומה ההכרח לבאר הכי? (3) נתערב דם חטאות הפנימיות עם דם חטאות החיצוניות, כיצד יש לו לנהוג, ומדוע (פרט)? והאם באופן שעבר ונהג שלא כדינו, הדין שונה (פרט), ומדוע?

יא. (1) דם הקרבנות שנכנס לפנים, מה דינו? ומהיכן סברה הגמ' ללומדו, וכיצד נדחה? ומהיכן נלמד למסקנת סוגיין? וכיצד הדין היכא דרק חישב להכניס דמם לפנים, ומדוע? (2) כיצד דרשינן לקרא "וכל חטאת אשר יובא מדמה" (3) דם חטאת שהתקבל בשני כוסות, וכוס אחת נכנסה לפנים, מה דין שאר הדם בזריקה, ומדוע?

יב. 1) בשר שיצא לחוץ או נכנס לפנים, מה דינו, ומנלן? וכיצד הדין בדם שיצא לחוץ, והאם היבא שנתקבל הדרם בשני כוסות ורק אחת יצאה הדין שונה, ומדוע? 2) המכניס את הדרם להיכל, האם דינו כמכניס לפנים, ומנלן? וכיצד הדין בהכניסו להיכל או לקודש הקדשים "דרך משופש"? ומה הוא "דרך משופש", והאם "דרך משופש" הנאמר גבי איסור כניסת גברא לפנים גם מתפרש באופן זה? 3) מה הם ג' הספיקות שהסתפק רבא בדין איסור כניסה לפנים?

יג. 1) האם בכניסה גרידא נאסר משום נכנס לפנים, ומנין? באר במה תלוי הנידון! והאם יש להוכיח מה דעת ר' יהודה בנידון? 2) היכן הוא מקום שריפתן של הקרבנות הפנימיים, ומהיכן ילפינן? ומה דין בגדיו של השורף, ומנלן? 3) "המזבח מקדש את הראוי לו", מנין שמקדש את הראוי לו? ומה חשיב "ראוי", ומהיכן ילפינן לה?

יד. 1) מה אתי מתניתין למעוטי שאין המזבח מקדשו, (פרט: אליבא דר' שמעון ואליבא דר' יהודה)? 2) מה דרש רבן גמליאל מהקראי דר' יהושע? ומה דרש ר' יהושע מהקראי דרבן גמליאל? 3) מנחות שנפסלו שעלו על גבי המזבח מה דינם? והאם במנחה הבאה עם הזבח הדין שונה, ומדוע? 4) עולת העוף שנפסלה שעלתה על גבי המזבח, מה דינה, ומדוע?

בהעלחה!

השובות למבחן זכחים עז פג

א. (1) הוקשה לגמ', דכיון דהוסיף על הלוג בשביל הוויית המצורע, מה יתיר את ההוספה באכילה, הא ממנו לא קמצו. וביארו דפודה את הקומץ ואוכלו. אבל בכל הקדשים לא יהני לפדותו, דהא מאחר דנתקדש בכלי שרת אין לו פדיון. אבל הכא שאין בדעתו לקדשו אינו קדוש אלא קדושת דמים. והתוס' הוסיפו עוד, דאין כלי שרת מקדש אלא מלא. ועוד כתבו התוס' דלא יהני להעלותו לשם עצים, משום דלכתחילה יש מצווה לאוכלם.

(2) בסוגיין אמרינן דהאי תוספת שמוסיף על הקומץ אינו מתכוון לעשותה קדושת הגוף אלא קדושת דמים, ואפילו הכי לא קשיא לן על עצם ההכנסה דהוי חולין בעזרה, אלא קשיא לן רק על הפדיון. ומבואר דקדושת דמים לא חשיבא חולין בעזרה. ועוד מוכח מסוגיין, דבהא דפודה את הקדשים וגורם שיהיו חולין, אין איסור. אמנם כתבו התוס', דלאו בכל דוכתי עבדינן הכי, אלא דווקא היכא דליכא למיטעי שפודה קדשים.

(3) מדכתיב בקרא "אל המזבח לא יעלו" ילפינן נמי דאסור להעלות הפסולים לכבש. ולדעת ר' יוחנן נאמר הוא על כל הפסולים. ולדעת רבנן ור' אליעזר האי איסור נאמר רק על שאור ודבש, דהא אי קרא בשאור ודבש קאי, וכתביב ביה מיעוטא "אותם". ולדעת ר' אליעזר ילפינן מדכתיב בסיפא דהאי קרא "לא יעלו לריח ניהוח" דדווקא לשם קרבן אסור להעלות את השאור והדבש ואת כל שממנו לאישים הנאמר בקרא דקמיה, אבל לשם עצים שרי. ולדעת רבנן, האי היתר נאמר דווקא בשאור ודבש דכתיב בהאי קרא, אבל בשאר הפסולים לא מצינו היתר להעלותן לשם עצים.

ב. (1) לדעת תנא דמתניתין, נחלקו בה ר' אליעזר וחכמים, לדעת ר' אליעזר דבכל הפסולין נאמר ההיתר לשם עצים, אף הכא יעלו כולם על המזבח, ורואה אני את איברי החטאת כאילו הם עצים. ולדעת חכמים לא אמרינן האי היתרא בשאר הפסולים, ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה. ולדעת ר' יהודה, אף רבנן מודים דאמרינן רואים ולא פליגי אר' אליעזר בהא. ובגוונא שהתערבו איברי רובע ונרבע באיברי קרבן, מבואר בבבביתא דכולי עלמא מודו דלא אמרינן "רואים" משום דלא חזו, או משום דמאיס.

(2) לדעת תנא דמתניתין מבואר, דכולי עלמא מודו דאם עלו לא ירדו. וכתבו התוס', דהיינו משום דלענין בעלי מומים כל האיסור הוא כשהם בפני עצמן, אבל בתערובת שרי. אמנם לכתחילה רבנן אסרו להקריבם. ולדעת ר' אליעזר אם עבר והקריב אחד, שרי להקריב השאר שנים שנים. ולדעת תנא דמתניתין, לר' אליעזר שרי להעלותם אפילו לכתחילה ורבנן לא גזרו. ולדעת רבנן, לא דרשינן היתר לתערובת, ואף אם עלה ירד. וכתבו התוס', דאף דמדאורייתא בטל ברוב, מכל מקום כיון דמדרבנן אינו בטל דהוי דבר שבמנין, אם עלה ירד.

(3) בסוגיין דרש ר' אליעזר מדכתיב "בם" דווקא בפני עצמם ולא בתערובת. ומדכתיב "בהם" דרשינן דאם עבר מומו שרי. ורבנן לא דרשו אלא חד דרשא לענין היתר לאחר שעבר מומו. ובסוגיא דיומא דרשו עוד דרשה מיתורא ד"בם בהם" דדווקא בבעלי מומים אם עבר מומן ירצו, אבל בשאר הדחויין אינן חוזרין ונראין.

(4) מבואר במתניתין דאם יש בתערובת מראית דם, הדם לא בטל ושרי לוורוק, ואמרינן בגמ', דהני מילי היכא דנפלו המים לתוך הדם, אבל נפל הדם לתוך המים, ראשון ראשון בטל. ואף משום העלאה על גבי המזבח ליכא, דהא מים בעלמא הם. ואם נתערב בדם חיה או בדם בהמת חולין. לדעת רבנן משערים את הדם הפסול כאילו הוא מים, וכל שהדם הכשר ניכר בהם, שפיר שרי בוריקה. ודעת ר' יהודה דמין במינו אינו בטל ואין דם מבטל דם, ובכל שיש בתערובת אף דם כשר שרי בוריקה. וכתבו התוס', דלית ביה משום חולין על המזבח, משום דעיקר כוונתו לזריקת הכשר, והכא כולי עלמא מודו דרואים אותן כאילו הן מים. אי נמי, אתיא כמאן דאמר דחולין בעזרה הוי רק דרבנן, ומוכח בנוזר דהאי מאן דאמר סבר, דאף שרי להעלותן על גבי המזבח.

ג. (1) לרש"י איירי באופן שנטל כזית מכל מין ונתן לתוך פיו ולעסן ובלען. וקאמר ריש לקיש דאינו לוקה, משום דאי אפשר שלא יהיה מין אחד רבה על חבירו ומבטלו. דעל ידי לעיסתו מתערב מיעוט מכל מין בחבירו, ובטל הוא בחבירו ונאסר מחמת שמו, ואם כן חסר מחתיכה אחת שיעור כזית, ואף דבבביתא אחת וודאי דיש כזית, מכל מקום כיון דלא ידוע מי היא הוי התראת ספק ואינו לוקה. ושמעת מינה דטעם אינו אסור מן התורה, ואיסורין מבטלין זה את זה. והתראת ספק לא שמייה התראה. והתוס' ביארו, דהוי לפניו ב' חתיכות שבכל חתיכה יש ב' כזיתין ממין איסור אחד, וכזית אחד ממין איסור אחר, ואכל לתרוויהו ובתרוויהו התרו בו משום אותו שם של איסור, דכיון דאיסורים מבטלים זה את זה, ובכל חד אולינן בתר רובא, ולא ידעינן באיזה חתיכה עבר משום התראתו, הוי התראת ספק. ועוד פירשו התוס', דאיירי בתערובת של ב' זיתים מאיסור אחד, ועוד ד' זיתים משני איסורים, ואכל לזו התערובת בשני אכילות, ובכל אכילה התרו משום שם אחר של איסור. ומאן דאמר התראת ספק שמייה התראה, פליג אהאי דינא דריש לקיש. וכן אמרינן לקמן דר' אלעזר פליג אריש לקיש, וסבירא ליה דאין איסורים מבטלין זה את זה.

(2) מסקינן דעל כרחק טעם כעיקר דאורייתא, דהא חזינן לענין עיסה מאורו וממין דגן, דאם יש בה טעם דגן, יוצא בה ידי חובתו בפסח. ובמצה הא בעינן מין דגן דווקא. וריש לקיש דאמר דאין לוקין על טעם, צריך לומר דאיירי בתערובת מין במינו. אמנם אינו לתנא דמתניתין דאמר "רואים", דלשיטתו אף במין במינו רואין אותו כאילו אינו מינו.

(3) בזמן המקדש דעת הלל דכך בעינן לנהוג לכתחילה. והגמ' לקמן ביארה דהוא משום דאין מצוות מבטלות זה את זה. אמנם בזמן הזה מסקינן דלא יעשה כן, משום דמצה דאורייתא ומרור דרבנן. וכתבו התוס' דחזרו המרור מבטל את טעם המצה, ולהכי לא יהני אפילו דטעם כעיקר דאורייתא. ובסוף דבריהם כתבו, דמאי דאסרינן הוא בגוונא דאכל רק שיעור של כזית מצה, משום דסוף סוף לית ביה טעם כזית מצה, אבל אם אוכל טובא אין איסור.

ד. (1) אמרינן במתניתין דרואים אותו כאילו מים. ואין לפרש דכוונת מתניתין דרואים את הדם כאילו הוא מים ואינו כשר להזות, דאי הכי, הוי ליה למתני בהדיא דהדם בטל ואינו כשר. אלא כוונת מתניתין, דרואים את היין כאילו הוא מים, וכל שמראית הדם ניכר בו הוא כשר. ומסקינן, דלאו כולי עלמא סברו הכי, דהא לענין טהרת דלי מצינו דרבנן סברו דאולינן בתר חזותא דהשתא, ולית להו רואין.

(2) מעט חלב או יין אינם פוסלים, דהא המים מחלחלים בהם ולא הוו חציצה. ואם היה הרבה חלב, לדעת רבנן אולינן בתר רובא, ואם הרוב מים עלתה לו טבילה. ולדעת ר' יהודה לא מהני רוב, אלא משערינן אותם כאילו הם אדומין, ורק באופן דמי המקוה ביטלו את מראיתן יש להכשיר הכלי. וכתבו התוס' דביין אף לדעת רבנן, כל שהיין אינו מווג, לא יועיל רוב מים, דהא עדיין שמו עליו עד שיהיה בו יותר מג' חלקים מים. [אלא אם כן הוא יין השרוני וכדו' דמזיגתו בפחות].

(3) אין לו טהרה עד שירוקן את כל הרוקין, דכיון דהרוק אינו מין מים, אינו בטל במים, וכיון שהוא עב הרי חוצץ בפני המים, ואין נפקא מינה במקצת רוקין או ברוב רוקין.

4) לדעת רש"י מי הרגלים נחשבים מין מים ומהני להם השקה, ובכל שיעבור מי המקוה עליהם, סגי. ולדעת התוס', מי רגלים אינן מין מים, ולשיטתו גרסינן בברייתא "רואין אותן כאילו הם יין", ולדעת ר' יהודה, רק באופן דיש בכח מי המקוה לשנות מראיתן יש להכשירם.

ה. 1) מבואר בברייתא דבעינן רובא מי מקוה כדי לבטלו, דאף דמין מים הם, מכל מקום משום קדושתם לא בטלי. והתוס' הוסיפו דהוא משום דאין זריעה להקדש, וכל שכן למי חטאת דהחמירו בהם טפי מהקדש. ואמרינן בגמ' אליבא דרש"י, דאליבא דמאן דאמר "רואים" אף הכא יש לומר רואים כאילו הם יין, ואין בטלים אלא בגונא דיש במי המקוה כדי לבטל מראיתן. והתוס' כתבו, דדווקא לרבנן דאית להו רואים אף במין במינו אמרינן דאף במי חטאת אמרינן רואים. אבל לר' יהודה דשמעינן ליה רואין רק במים וחלב או מים ויין, איכא למימר דדווקא במין בשאינו מינו אמרינן רואים. ודעת רבא, דאילו בטומאה דאורייתא כולי עלמא מודו דאמרינן רואים, וברייתא דאמרה דמשערין ברוב, איירי בנטמא טומאה דרבנן מאחוריו דאין תוכו טמא ובעינן טבילה רק לאחוריו ולשפתו, ומשום גזירה אמרינן להטביל כולו, ומשום הכי כל דיש רוב מי מקוה סגי.

2) לדעת רש"י קאי על דין רואים, דר' יהודה גופיה לית ליה רואים, ומשום הכי במי חטאת אזיל בתר רובא, ומאי דאמר רואים, הוא אליבא דרבנן גמליאל דשמעינן דהחמיר משמו במין במינו דאינו בטל, והוא הדין דיש להחמיר לומר רואים. והתוס' כתבו, דקאי על הדין דמין במינו לא בטיל, דר' יהודה גופיה סבר דבטיל ברוב, ומשמיה דרבנן גמליאל אמר דאינו בטל אפילו ברוב. והוסיפו התוס' דבכל הש"ס דנקטינן דר' יהודה הוא דקאמר דמין במינו לא בטיל, הוא משום דקיימא לן כשינויא בתרא דרבא.

3) אמר רבא דמין בשאינו מינו אזלינן בתר טעם, ומין במינו ברובא, וכל דלא תלי בטעמא אלא בחזותא, אזלינן בתר חזותא. וכתבו התוס' דכללי דרבא מדאורייתא נינהו, ומוכח מהכא דטעם כעיקר דאורייתא. וכתבו בשם רש"י, דר' יוחנן דאמר דאין לוקין על טעמו ולא ממשו, פליג ארבא. אבל התוס' כתבו, דאיירי במין במינו ומשום הכי לא אזלינן בתר טעם. אי נמי, איירי בשלא אכלן בכדי אכילת פרס. אי נמי, סבר ר' יוחנן דטעם הוי איסור עשה ומשום הכי אין לוקין עליו. ועוד כתבו התוס', דתנא דמתניתין דאית ליה רואין, על כרחך סבר דאף במין במינו אזלינן בתר טעמא.

ו. 1) עביט של מי רגלי הזב מטמא במשא, משום דסוף משקה לצאת על ידי היסק תנור. ולדעת תנא קמא מועיל לטהרו על ידי שיערה בו מים ג' פעמים. ולדעת ר' אליעזר בן יעקב שרי אפילו ב' פעמים, ולמאן דאמר מין במינו בטל, שרי לבטלו אף על ידי מי רגלים של טהור. והוכיחו התוס', דמאי דתני גבי בעבודה זרה כוסות של גוי פעם ראשונה ושניה, היינו הדחה ראשונה ושניה. וכן הוכיחו דמהכא קיימא לן דמין במינו בטיל, דהא משנת רב"י קב ונקי.

2) בזמן שהוא לח, כולי עלמא מודו דמטמא בהיסט משום רוק הנדה. ואם הוא יבש, כל שאילו יכולים להשרות אותו בפושרין מעת לעת ויחזור למה שהיה, עדיין מטמא. ואם לאו אינו מטמא. ויש בתוס' שני תירוצים, האם ר' יהודה פליג ומטמא אף הכא, או דר' יהודה נמי איירי בכהאי גוונא דמעט לעת. ודעת ר' יהודה דלא יהני לו כיבוס, משום דקריר ונכנס בפשתן בחזקה ואינו יוצא.

3) לדעת תנא קמא, בין אם נתערב בפסולים ובין נתערב בדם התמצית ובין נתערב בבעלי מומים, כל הדם ישפך לאמה ואפילו יש בו כדי ביטול, משום גזירה. ולרש"י גזרינן אטו לא יהיה בו כדי לבטלו, ולתוס' גזרינן שמא יתן לכתחילה רק מודמי הפסולים. אבל בדיעבד בכל גוונא כשר דהא רק משום גזירה אסרו. ודעת ר' אליעזר נחלקו רב פפא ורב זביד, דלרב זביד ר' אליעזר הכשיר בכל גוונא משום דלא גזרינן גזירה במקדש להפסיד קדשים משום קדשים אחרים. ולדעת רב פפא, אף לר' אליעזר גזרינן ופליג רק אדם התמצית משום דסבר דלא שכיח שירבו. [וכתבו התוס' דלשיטתו וודאי דהגזירה היא מחשש שמא לא ירבה]. וכתבו התוס' דהכא כולי עלמא מודו דאמרינן רואים, דרק במידי דהקרבה מצינו דנחלקו. ועוד כתבו התוס', דאי נימא דהגזירה היא אטו יטול מהפסולים גרידא, איכא למימר דאף ר' יהודה מודה להאי גזירה. אבל אי נימא דהגזירה היא שמא לא ירבה, לר' יהודה אין מקום לגזור.

ז. 1) לדעת ר' אליעזר אמרינן רואים, ויזרוק מן הדם למעלה משום החטאת, ואת דמי העולה רואים כאילו הם מים, ויחזור ויזרוק למטה, ויעלה לו לשם דמי העולה ולשם שיירי החטאת. ולדעת רבנן לא אמרינן רואים, ואסור לזרוק דם העולה למעלה כדי להכשיר החטאת, ועדיף טפי לשפוך הכל לאמה. אבל אם עבר ונתן למעלה העליון כשר אף לחכמים ויחזור ויתן למטה. ואם נתערבו דמי בכור שטעון מתנה אחת בדמי עולה שטעונין שתיים שהן ארבע, לדעת ר' אליעזר כיון דרואים אותן כאילו הוא מים, יתן מדמו שתיים שהן ארבע, ולא חשיב כלל כעובר על כל תוסף. ואדרבה, אם יתן רק מתנה אחת הרי עבר על כל תגרע. ולדעת ר' יהושע, חיישינן לבל תוסף דעושה מעשה בידיים, ולא יתן אלא מתנה אחת.

2) לדעת תנא קמא, בכל גוונא שהתערב אין להזות הימנה, ומסקינן דאף דיש בילה מכל מקום הזאה צריכה שיעור ואין הזאות מצטרפות. ולדעת ר' אליעזר יועיל על ידי שיזה ב' פעמים. ולדעת ריש לקיש, איירי דווקא בגוונא שהתערב שיעור הזאה מהמים הפסולים, דאף דהזאה צריכה שיעור, מכל מקום הזאות מצטרפות, ועל ידי שני הזאות וודאי דיש לו שיעור, אבל בנתערב בו יותר משיעור הזאה אחת, לא יועיל שני הזאות. ולדעת רבא, מעיקר הדין מהני הזאה פעם אחת, משום דאין הזאה צריכה שיעור, ומאידך יש בילה ובכל טיפה וטיפה יש מהמי חטאת, ומכל מקום קנסינן ליה כדי שלא יהנה בתוספת המים, ולהכי יזה שני פעמים. ולדעת רב אשי, ר' אליעזר איירי אף בתערובת כל שהוא, אמנם סבר דאין בילה, ומשום הכי יהני רק על ידי שני הזאות, דלא ימלט דבאחת הפעמים היה אף מי חטאת. וכתבו התוס', דכולי עלמא מודו דבעינן שיעור הזאה בכלי, ואף לריש לקיש דאוקי בתנערב שיעור הזאה של מי חטאת בשיעור הזאה של מים, איכא למימר דסגי בהא דתחילת הזאתו היא משיעור, אי נמי שיעור הזאה דקאמר לאו דווקא, וממי החטאת היה טפי.

ח. 1) מבואר ברייתא דדעת ר' אליעזר דיתן למעלה ויחזור ויתן למטה והתחתונים עלו לו, ומבואר דעל כרחך דיש בילה דאי לאו הכי אמאי עלו לו. ודחה רב אשי, דאיירי בגוונא שהתערבו רוב עליונים במעט תחתונים, ונתן למעלה שיעור תחתונים ועוד, דאף אי אין בילה, על כרחך דהיה בו אף מדים העליונים, ויתן התחתונים למטה ויעלה לו רק לדין שיריים של העליונה, אבל לא לדם התחתונים, דהא אין בילה. והא דלא העמיד ברוב תחתונים משום דלא יתפרשו דברי הברייתא דהתחתונים עלו לו, והתוס' כתבו, דבכהאי גוונא לא היה אומר ר' אליעזר שיתן למעלה, דהא רוב תחתונים דפסולים למעלה. ועוד נאמר ברייתא דאם עבר ונתן בתחילה למטה, יחזור ויתן למעלה והתחתונים עלו לו, ומסיק רב אשי דאיירי רק לענין שיריים. וכתבו התוס' דבעינן לחזור וליתן למטה. ולגירסת השיט"מ ברש"י יועיל למפרע מה שנתן למטה. ועוד נאמר דאם עבר ונתן למעלה, אף רבנן מודים שיחזור ויתן למטה ועלו לו, ומסיק רב אשי היינו לשם שיריים וכנזכר לעיל.

2) דמבואר במתניתין דנותן מתנה אחת, ואי נימא דאין בילה, איך יצא ידי שניהם. וכתבו התוס' דאף דיש תקנה על ידי שיזרוק כל הדם על המזבח, מכל מקום לא ישמע לנו לזרוק כל הדם. וביאר רב אשי, דאיירי בנתערב שיעור הזאה אחד מכל בכור, דנותן במתנה

אחת וממה נפשך יועיל לשני הבכורות. וביארו התוס' והשתא וודאי ישמע לנו. ועוד כתבו התוס', דאיכא למימר דבעינן ליתנו בשני מתנות מתנה לכל בכור, [ומדברי רש"י אין ראיה].

3) מבואר במתניתין דנחלקו ר' יהושע ורבנן אם נותן מתנה אחת או ד' מתנות, ואי נימא דאין בילה, כיצד יוצא ידי תרווייהו. ואין לומר דאיירי בנתערב מתנה אחת מבכור בד' מתנות של עולה, משום דאכתי תיקשי אמאי חשש ר' יהושע לכל תוסף, הא יש בו רק כדי שיעור מתנה אחת. והתוס' ביארו, דודאי דיש לחוש לכל תוסף, דהא שפיר משכחת לה דמתן הבכור יתחלק לב' מתנות, אלא כיון דהוי רק ספק בל תוסף, שפיר מקשינן דאמאי חש לה ר' יהושע.

ט. 1) מסקינן דאין להוכיח, משום דיש לומר דמתניתין וברייתא איירי בשני כוסות, ויתן מכל כוס וכוס, ומשום הכי עלו לו גם העליונים וגם התחתונים. ואף דקאמר ר' יהודה בברייתא דר' אליעזר פליג ארבנן בין בכוסות ובין בבלול, הני מילי לר' יהודה דהעמיד לפלוגתייהו דווקא בדם בעלי מומים שהתערב בדם כשר דלא בעינן להכשיר אלא דם אחד, אבל אליבא דרבנן דר' אליעזר פליג אף בגוונא דבעינן להכשיר לתרווייהו, איכא למימר דאיירי דווקא בכוסות.

2) לדעת אבבי פלוגתייהו היא דווקא בתחילת עולה ותחילת חטאת, אבל תחילת עולה וסוף חטאת שהתערבו, כיון דתרווייהו לאותו מקום, כולי עלמא מודו דיתן כל הדם תחת חוט היסקרא אל יסוד המזבח. ונחלקו ב' תירוצי התוס', אי איירי דווקא במתנה שניה שניתנת על קרן מערבית דרומית דזה הוא מקום השיריים, או דאיירי אף במתנה ראשונה, דכדי לא לשפוך הדם לאמה מודים רבנן דיתן השיריים על קרן מזרחית צפונית, אי נמי, יפנה דרך שמאל ויתן קודם בקרן מערבית דרומית. ולדעת רב יוסף, שיריים בעי איצטבא, ואינו שייך כלל למקום תחילת עולה, ואף בהא פליגי רבנן אר' אליעזר.

3) בסוגיין ילפינן דדם הבכור בהווייתו יהיה אף שנתערב בדם אחר, ואי נימא דמקום השיריים הוא מקום התחילת, איכא למימר דהא אתי קרא למימר, ואי נימא דשיריים בעי איצטבא, צריך לומר דקרא אתי למימר דעולין אינם מבטלים זה את זה. ולקמן בעמוד ב' יש שדרשו דאתי למימר דאין תמורת בכור קרבה. וכתבו התוס', דאף לחכמים דאמרו בנתערב דם חטאת בעולה ישפך לאמה, היינו משום דאין לנו לפסול בידיים ולזרוק הדם התחתון למעלה, אבל הכא אינו משנה אלא יושב ולא עושה, ואף לר' אליעזר דאמר דנתערב בכור בעולה יתן ד' מתנות, נמי לא חשיב משנה לפסול, משום דאית ליה דלשם מים הוא נותן, ולא דמי לנותן למעלה דם עולה דמשנה בידיים לפסול. ולא יליף מדכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר, משום דסבר דהתם לא איירי בתערובת.

י. 1) מדם קמא ילפינן לדם עולה שהתערב בדם עולה דכוותה או בדם חולין או בדם תמורה, דבכולהו אפילו נתערבו מחיים קרבה, וכן ילפינן לשאר קדשי קדשים דכוותיה ולשאר הניתנים במתן ד'. ומדם בתרא, דהא תרווייהו מיתירי, ילפינן לרבות אף נתערב בבכור מעשר ופסח שניתנים רק במתנה אחת. ומסקינן בגמ' דלאו כולי עלמא סברי להאי דרשא, דאיכא דדם דם לא משמע להו.

2) אי נימא דמקום השיריים הוא במקום התחילת עולה, איכא למימר דאיירי בנתערב דמי תחילת עולה בשיירי חטאת, ומשום הכי אלו ואלו מודים שזרק למטה ויעלה לו בין משום עולה ובין משום שיירי חטאת. אבל אי נימא דשיריים בעי איצטבא, צריך לומר דאיירי בתערובת חטאת בשיירי חטאת, ועלה אמרינן דיתן למטה במקום מתן השיריים, ויעלה לו לשם חטאת ולשם השיריים. וכן איכא למימר דאיירי בחטאת שנתערבה בשיירי פנימית, ואי נימא הכי, יוכרח דלא בעינן לכולהו שיריים, דהא איכא מעט דנותן למעלה. וליכא למימר דמתניתין איירי בתערובת חטאת ועולה ורק לענין הכשר החטאת איירי וכדאמרינן לעיל, דהא שינויי דחוקי הוא, ולמסקנא דאיירי בכוסות, לא אמרינן הכי.

3) כולי עלמא מודו דלכתחילה ישפכו לאמה, דהא בעינן להקדים פנים לחוץ, ואחר דיכניס מדם החיצונה לפנים, הרי פסל הדם, ולכתחילה מודה ר' אליעזר דאין לפסול הדם. ואם עבר ונתן בחוץ וחזר ונתן בפנים, כשר. וכתבו התוס', דהני מילי היכא דלא התכוון לשם כפרה, אבל אם התכוון לשם כפרה אינו יכול לחזור וליתן בפנים, דהא נתכפר לו כבר אליבא דשמואל דפרק שני. ואם נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ, פסול.

יא. 1) בדם החטאת כולי עלמא מודו דנפסל כדכתיב להדיא בקרא "וכל חטאת". ור' יוסי הגלילי דריש לה מדכתיב "הן לא הובא את דמה". ולענין שאר הקרבנות, דעת חכמים שאינם נפסלים, דהא חטאת כתיבא בקרא, ודעת ר' עקיבא דנפסלו, וסברינן למימר דמהא דפירשה התורה חטאת אף דבה עסוקין, על כרחך דאתי למימר דהאי דינא נאמר בכל הקרבנות ואפילו בחטאת אף שמצינו חטאות פנימיות. ודחינן, דהא בהני קראי איכא ריבויא אף לשאר קדשים לענין דין מירוק ושטיפה, ואדרבה איכא למימר דמדפירט לענין נכנס לפנים חטאת, משמע דדוקא חטאת. ומסקינן דר' עקיבא דרש מדכתיב "וכל חטאת" דמכל ילפינן שאר קדשי קדשים, ומיתורא דוא"ו ילפינן אף לקדשים קלים. ודעת ר' אליעזר דאשם דינו כחטאת, דילפינן לה מדכתיב "כחטאת כאשם".

2) ר' עקיבא דרשה לרבות קדשי קדשים וקדשי קלים שאם נכנסו לפנים נפסלו. ור' יוסי הגלילי דריש לה לגופיה למימר דחטאות הפנימיות שנכנסו לפנים דאם אירע בהם פסול, ישרפו בעורה ולא יצאו להשרף חוץ לג' מחנות, וכן ליתן לאו על אכילתן. ולדבריו דר' עקיבא קאמר דיש לדרוש כל האי קרא לענין חטאות לרבות נמי חטאות ציבור וחטאת זכר.

3) דעת ר' יוסי הגלילי שהנשאר בחוץ כשרה לזריקה, ויליף לה מקל וחומר, דמה מקצת דם שיצא לחוץ דמחשבתו פוסלת הדם, מכל מקום אינו פוסל השאר, מקצת דם שנכנס לפנים שאין מחשבת פנים פוסלת, לא כל שכן שלא תפסול השאר. ורבנן ילפו מקרא דכתיב "אשר יובא מדמה" דאפילו מקצת דם פוסל. [ומכל מקום ביצא אינו פוסל, דהא קרא דמדמה אאשר יובא קאי ולא איצטבא]. וכתב רש"י דר' יוסי הגלילי לשיטתו דדרש לה מדכתיב "הן לא הובא את דמה" דמשמע דדווקא כל דמה פוסל.

יב. 1) בשר היוצא לחוץ נפסל ביוצא, וילפינן לה מדכתיב "ובשר בשדה טריפה וגו'" ורשינן דאתי קרא לכל הטעונות מחיצה שיצא חוץ למחיצתו דיינו כטריפה. אבל אם נכנס לפנים אינו פסול, דהא כתיב "מדמה" ולא בשר. ודם שיצא לחוץ נמי נפסל, וכתב רש"י דהוא קל וחומר מבשר, אי נמי, ילפינן לה מדאמר משה "הן לא הובא את דמה אל הקודש", וענה לו אהרון "פנימה היתה ולא נפסלה ביוצא. והתוס' כתבו דרש"י לא דק בהאי דרשא. ואם נתקבל הדם בשני כוסות ורק אחת יצאה לחוץ, כולי עלמא מודו דאין הדם נפסל, משום דרק גבי "הובא" דרשינן מדמה דאפילו מקצת דמה.

2) ילפינן מדכתיב "אל הקודש" דאף המכניס להיכל נפסל משום נכנס. ודעת רבא, דהני מילי התכוון להכניסו להיכל, אבל אם נתכוון להכניסו לקודש הקדשים והכניסו רק להיכל, אינו נפסל משום יוצא. ואם נכנס דרך משופש, לדעת אבבי נמי נפסל, וילפינן לה מהא דהוצרך לכתוב גם קודש וגם פנימה, והיינו לאסור אף היכא דלא נכנס כדרכו דרך ההיכל. ודעת רבא דכיון דכתיב ביאה, אינו נפסל אלא דרך ביאה. וכתבו התוס' דדרך משופש שנאמר גבי כניסת אדם איירי בגוונא אחריתא, דאי בהאי גוונא, אמאי לא ילפינן לה מדכתיב "לא יבוא", אלא איירי דנכנס דרך הלול שהיה בעליית בית קדשי הקדשים המשמש את האומנים. אי נמי, איירי בפרץ החומה

ועשה בפתח בדרום או בצפון. אי נמי, איירי באופן שפניו לא היו מצוודות למזרח. ובשם ה"ר יעקב מאורלינש כתבו, דאיירי באותו דרך משופש, ויש לחלק בין ביאת אדם לביאת דם.

3) רבא הסתפק בחטאות הפנימיות שהכניסן לבית קדשי הקדשים, האם חשיב נכנס דמה ויפסל. וכן הסתפק בפר ושעיר של יום הכיפורים לאחר שגמר מתנות של לפני ולפנים, האם יש בו פסול נכנס אם יחזור ויכניסנו. וכן הסתפק בפר ושעיר של יום הכיפורים שכבר עשה בהם עבודות פנים ויצאו למזבח החיצון, אם חזר והכניסם לבין המזבח ולפרוכת, האם כיון דאסור לו לעמוד שם בשעת מתנת המזבח, חשיב נכנס, או דסוף סוף הוי באותו רשות ולא חשיב נכנס.

יג. 1) לדעת ר' אליעזר בכניסה גרידא נמי נפסל. ויליף לה מדכתיב הכא לכפר בקודש, וכתוב וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש, מה התם איירי קודם שכיפר, אף דם הנכנס איירי קודם כפרה. ולדעת ר' שמעון אינו חייב אלא אם זרק הדם, ויליף לה מלכפר דכתיב גבי דם פר ושעיר דכתיב בהו "אשר הובא את דמם". ומסקינן, דר' אליעזר עדיף ליה למילף חוץ מחוץ, והיינו חטאת החיצונה מאדם שהוזהר לעמוד בחוץ. ור' יהושע עדיף ליה טפי למילף בהמה מבהמה. ומסקינן דר' יהודה דקאמר דדווקא במזיד נפסל הקרבן, סבר נמי כר' שמעון, דהא לא דרש מלכפר דדם פר ושעיר דכל השורפין מטמאים בגדים, ועל כרחק הוא משום דמיבעי ליה לגזירה שוה דר' שמעון.

2) נשרפין על בית הדשן. וכתב רש"י דעיקר הדין דבית הדשן כתיב גבי פר העלם דבר. והתוס' כתבו דכתיב בפר כה משיח. והתוס' הסתפקו מהיכן ילפינן לפר יום הכיפורים. וכל השורף מטמא בגדים, ולר' יהודה ילפינן לה מיתורא דחטאת חטאת. ור' מאיר יליף לה מדכתיב יתורא דלכפר בפר ושעיר דיום הכיפורים, ודרשינן דאתי למימר דכל המכפרים השורפין מטמא בגדים.

3) רש"י ביאר דילפינן לה מדכתיב "היא העולה על מוקדה" דבהויתיה תהיה. והתוס' כתבו ד"היא" מיעוטא הוא ולא ריבויא, אלא ילפינן לה מדכתיב "זאת תורת". ולר' יהושע ראוי היינו ראוי לאישים, וילפינן לה מדכתיב "היא העולה על מוקדה" דכל שהוא למוקד אי עלה לא ירד. ולרבן גמליאל סגי בראוי למזבח אפילו אינו לאישים, ויליף לה מדכתיב "על המזבח". ודעת ר' יהושע דבעינן דווקא אישים, אמנם דווקא דבר הבא מחמת עצמו, דומיא דעולה, לאפוקי נסכים הבאים מחמת עצמן.

יד. 1) אמרינן בגמ' דמתניתין אתי למעט קמצים שלא קידשו בכלי, דכיון דלא הוקדש הקומץ בכלי, לא הוברר חלקו של מזבח ולא חשיב ראוי. וכתבו התוס', דאליבא דר' שמעון לא משכחת לה, דהא סובר דאין קומץ טעון כלי. ולר' שמעון משכחת לה לבונה קודם קמיצת הסולת. והסתפקו התוס' בדעת ר' יהודה דאמר דאם נשפך הדם תרד, האם מתניתין אתי למעוטי נמי אימורי קדשים קלים שעלו קודם זריקת דמים, האם לא חשיבי ראוי דלא גרע מנשפך הדם, או דלמא דכיון דסוף סוף איכא לדם, שפיר קרינן ביה לחמו של מזבח, ואף לר' יהודה לא ירד.

2) רבן גמליאל דדרש לקרא דמזבח, מקרא דעל מוקדה דרש לאהדורי פוקעין, דאף דילפינן לה מדכתיב "אשר תאכל האש", אכתי בעינן לילפותא דדווקא עיכולי עולה יעלו ולא עיכולי קטורת. ור' יהושע דדרש לקרא דמוקדה, דרש מקרא דמזבח דהוא טעמא דקרא אמאי לא ירד, דהתקדש בקדושת מזבח. ואף דכבר כתיב מזבח אחרינא, מכל מקום בעינן קרא נמי לאלו שלא היה להם מעולם שעת הכושר.

3) לתנאי דמתניתין לא תרד, אבל לתנאי דברייתא דילפו מדכתיב עולה ומדכתיב כבשים, אמרינן דתרד, דהא דווקא דומיא דעולה לא תרד. ואם באה מחמת הזבח, לר' יהושע ורבן גמליאל לא תרד, ולר' שמעון ולתנאי דברייתא תרד דהא בעינן דווקא דומיא דעולה דבאה מחמת עצמה.

4) לתנאי דמתניתין אף עולת העוף אם עלתה לא תרד. ולר' יוסי הגלילי דברייתא דיליף מדכתיב כבשים, בעינן דווקא בהמה ולא עופות. אבל לר' עקיבא דברייתא דיליף מעולה, שפיר מרבינן אף עולת העוף שנפסלה.